

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ   การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านทาป่าเปา ตำบลทาปลาดุก
อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ผู้เขียน   นางสาวพัชรรัตน์ แสงมณีวรรณ

ปริญญา   ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนภิญโญ

บทคัดย่อ

การศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านทาป่าเปา ตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านทาป่าเปา ตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน 2) ศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านทาป่าเปา ตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน และ 3) ศึกษาความสอดคล้องของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านทาป่าเปากับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อหาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับชุมชนทาป่าเปา ตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่ การศึกษาจากกลุ่มประชากรที่กำหนดแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในชุมชนทาป่าเปา รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการศึกษาแบบบอกต่อจากประชากรกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนทาป่าเปา แบ่งออกได้เป็น 2 ช่วงเวลาดังนี้

ช่วงที่ 1 การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตั้งแต่ พ.ศ. 2548 -2549 เป็นการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งได้รับการสนับสนุนจากนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ออกกฏระเบียบการท่องเที่ยวของชุมชน และจัดตั้งบ้านพักโฮมสเตย์

ช่วงที่ 2 การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตั้งแต่ พ.ศ. 2550 – ปัจจุบัน เป็นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเอง ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวและโปรแกรมท่องเที่ยวไม่มีการกำหนดรูปแบบที่ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและรูปแบบที่ชุมชนสามารถจัดการเองได้

ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนได้แก่ การมีผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านที่เข้มแข็ง การมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งการมีทุนทางทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน เช่น ป่าชุมชน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ด้านต่างๆ ตลอดจนการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ด้านวิชาการ ด้านสาธารณูปโภค การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ส่วนปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการ ได้แก่ บางกรณีผู้นำขาดการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของชาวบ้านอย่างรอบด้าน รวมทั้งการขาดบุคลากรและขาดการประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง

จากการวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนทาป่าเปา พบว่า มีความสอดคล้องกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพียง 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านพื้นที่ และองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ ส่วนวิธีการจัดการที่ไม่สอดคล้อง ได้แก่ องค์ประกอบด้านองค์กร และองค์ประกอบด้านการจัดการ ซึ่งแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนได้แก่ ควรมีการประเมินกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดการ รวมทั้งการรองรับของพื้นที่ ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนควรมีการจัดทำการประเมินผลกระทบทางสังคม และการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ในกรณีที่มีการขยายกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อป้องกันการเกิดกรณีพิพาทและวางแผนป้องกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนต่อไป โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนในทุกขั้นตอน

Independent Study Title	Ecotourism Management of Tha Papao Village, Thapladuk Sub-district, Maetha District, Lamphun Province
Author	Miss Patharat Sangmaneewan
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Dr. Ajchara Wattanapinyo

ABSTRACT

The study of the ecotourism management of Ban Tha Papao, Thapladuke Sub-district, Mae Tha District, Lamphun Province aimed to 1) investigate the ecotourism management of Ban Tha Papao 2) to study the internal and external factors that have effects on the ecotourism 3) to study the correspondence between Ban Tha Papao ecotourism and the ecotourism principle in order to find the way to manage Ban Tha Papao tourism that fit with the community.

This is a qualitative research that examined 2 groups of population which were 1) purposive sampling method including formal and informal Tha Papao community leaders, and government officers, and 2) snowball sampling method was used to select the sample groups from stakeholders. Interview, observation, and focus group were used to collect data. The information was analyzed according to the study objectives. The results of the study were descriptively presented.

The results of the study had indicated that the ecotourism management of Tha Papao community was divided into 2 periods as:

Period I, between 2005 and 2006, the ecotourism management was supported by tourism professional. The community involved in managing tours, launching community rules and providing homestays.

Phase II, from 2007 to the present, the management for ecotourism had been run by community. Activities and the tour programs were flexible in order to fit with the community member lifestyle and the way that community could manage it themselves.

The internal and external factors that contributed to the success of the community ecotourism management included having strong community leaders and village committees, community involvement, resources, cultural capital such as community forest, sufficient economy learning center, and personnel with knowledge in a variety of content areas. Furthermore, the success also came from the supports of the government agencies and private sectors in term of academic, public utility, promoting through a variety media including television, radio, and internet. However, the management could be obstructed when the community leaders did not listen to community member opinions, lacking of qualified personnel and widely promoting.

Base on the researcher analysis on Tha Papao ecotourism management, there were only two elements that correspondence with the ecotourism principle; element of areas, and the element of activities and processes. For the elements that did not match with the principle were the element of organization and the element of management. Way to manage ecotourism in order to fit with the community and contribute to the sustainability included having tourist activities, management, and carrying capacity assessment, as well as improving landscape tourist attraction. SIA and EIA should be applied, in case, the tourist activities were expanded in the community, to avoid conflicts and to develop protection plan that contribute to sustainable tourism development through community involvement in every process of the tourism management.